

Asia: VM003:00/2017 VM/155/03.01.00/2018

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi digitaalisten palvelujen tarjoamisesta sekä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 5 §, 6 § ja 7 §:n 1 momentin kumoamisesta

1. Yleiset kommentit lakiehdotuksesta

Pyydettyinä lausuntona luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi digitaalisten palvelujen tarjoamisesta sekä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain eräiden säädösten kumoamisesta Hämeenlinnan hallinto-oikeus lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Yleisesti ottaen on pidettävä kannatettavana, että digitaaliset palvelut otetaan yhteneväisesti käyttöön ja asiointi viranomaisissa saatetaan modernin yhteiskunnan toiminnalle asetettavista lähtökohdista yhdenmukaiselle, helposti käytettävälle ja saavutettavalle sekä myös erityisryhmät huomioon ottavalle tasolle. On kuitenkin otettava huomioon, että tavoitetilan saavuttaminen edellyttää ennen muuta sähköisten välineiden kehittämistä tarvittavalle tasolle ja vaatii siten myös taloudellisia voimavaroja ja riittävää osaamista. Myös ehdotettu lakiehdotuksen voimaan tulo vuoden 2018 puolella voi olla tästä näkökulmasta haasteellista.

2. Kommentit lakiehdotuksen pykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

1 luku: Yleiset säännökset

Tuomiosituinlaitoksen digitaalisen toimintaympäristön kehittäminen tapahtuu ministeriövetoisesti ja keskitetysti. Digitaalisten palveluiden suunnittelu ja jatkossa ylläpito nyt puheena olevan lainsäädännön edellyttämälle tasolle tulee hallintotuomioistuinten osalta nähdäksemme toteuttaa oikeusministeriön Haipa-hankkeen yhteydessä, jossa parhaillaan uudistetaan koko hallintotuomioistuinten digitaalista toimintaympäristöä. Tuomioistuinten henkilöstöllä on vahva rooli hankkeessa järjestelmän suunnittelijana, joten tuomioistuimen käyttäjänäkökulma tulee sitä kautta huomioon otetuksi. Yksittäisillä tuomioistuimilla ei ole eikä voi olla vastuuroolia digitaalisten palveluiden saatavuudesta sikäli kun kysymys on järjestelmien saattamisesta tarvittavalle tasolle suunnittelun, toteutuksen ja ylläpidon osalta. Yksittäisen tuomioistuimen vastuu rajautuu siihen, että jo luotuja järjestelmiä käytetään lain edellyttämällä tavalla. Myös saavutettavuusselosteen laatiminen on syytä tehdä keskitetysti koko tuomiosituinlaitokselle.

2 luku: Viranomaisten digitaalisten palvelujen järjestäminen yleisölle

Ks. ed. kohta

3 luku: Digitaalisten palvelujen saavutettavuus

Ks. ed. kohta

4 luku: Saavutettavuusvaatimusten valvonta ja oikeussuoja

Lakiehdotuksen 15 §: (Muutoksenhaku) lisää hallinto-oikeuksien ja korkeimman hallinto-oikeuden työmäärää, joka olisi tullut ottaa huomioon vaikutuksia arvioitaessa. Näin ei ole tapahtunut.

Valvontaviranomaisen (Etelä-Suomen aluehallintovirasto) toimivallan ulkopuolelle on lakiehdotuksessa rajattu laillisuusvalvojat. Tietynlaista ongelmaa aiheutuu myös siitä, että riippumattomat tuomioistuimet kuuluvat lain soveltamisalaan, jolloin aluehallintovirasto voi käsitellä esim. hallinto-oikeuksia koskevia kanteluita ja saavutettavuusvalituksia samalla kun hallinto-oikeudet toimivat muutoksenhakutuomioistuimina aluehallintoviraston päätöksiin. Hallinto-oikeus on esteellinen käsittelemään omaa asiaansa, mikä edellyttää käytännössä asian viemistä KHO:n käsiteltäväksi toisen esteettömän hallinto-oikeuden määräämistä varten. Ehdotuksesta ei ilmene, onko tämä asia otettu huomioon. Lisäksi Etelä-Suomen aluehallintoviraston lienee tarkoitettu olevan tässä viranomainen, jonka toimialueena on koko maa, jolloin valitusasian forum määräytyisi hallintolainkäyttölain 12 §:n 2 mom perusteella. Epäselvyyksien välttämiseksi tästäkin olisi ollut hyvä ainakin perustelutasolla mainita.

5 luku: Erinäiset säännökset

-

3. Kommentit vaikutusten arviointiin

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden toimintaan po. lakiehdotus vaikuttaa lähinnä lisääntyvinä valituksina, joiden määrää on tässä vaiheessa hankala arvioida. Lisäksi, mikäli lakiehdotuksen edellyttämiä vaatimuksia digitaaliselle toimintaympäristölle ei pystytä keskitetysti lain voimaan tuloon mennessä saattamaan tuomioistuinlaitoksen osalta tarvittavalle tasolle tai hallinto-oikeuden toiminnassa ilmenee puutteita suhteessa uuteen lainsäädäntöön, hallinto-oikeus voi joutua vastaamaan sitä koskeviin kanteluihin ja toimimaan oikeudenkäynnin osapuolena valitusasioissa, jotka osaltaan vievät aikaa ydintyöltä. Toivottavaa olisi, että kanteluihin tai valituksiin ei jouduttaisi turvautumaan, vaan saavutettavuusdirektiivi onnistuttaisiin myös käytännön tasolla implementoimaan kaikkien viranomaisten ja muiden lain soveltamisalaan kuuluvien toimijoiden osalta asianmukaisesti. Tähän kysymykseen yksittäinen tuomioistuin ei kuitenkaan omaltakaan osaltaan pysty juurikaan vaikuttamaan, vaan päävastuu on ministeriötasolla.

4. Muut kommentit

-

Pitkäranta Ann-Mari
Hämeenlinnan hallinto-oikeus - ylituomari, Hämeenlinnan hallinto-oikeus